

RỦI RO TẬP TRUNG TRÊN DANH MỤC TÍN DỤNG VÀ VẤN ĐỀ ĐẶT RA CHO CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM

Ngày nhận: 31/10/2013
Ngày nhận lại: 08/11/2013
Ngày duyệt đăng: 12/11/2013
Mã số: 11-13-NCTĐ-28

TS. Bùi Diệu Anh
Trường ĐHNH TP.HCM

Tóm tắt: Bài viết giới thiệu về rủi ro tập trung trên danh mục tín dụng của ngân hàng thương mại (NHTM) theo quan điểm của Ủy ban Basel. Đây là một trong các nội dung đã được đề cập trong Nguyên tắc quản lý rủi ro tín dụng được Ủy ban Basel ban hành vào tháng 9/2000. Bài viết cũng đề cập đến những hậu quả xấu của rủi ro tập trung mà NHTM các nước cũng như Việt Nam phải gánh chịu trong thời gian qua, do chưa ý thức đầy đủ về tầm quan trọng cũng như phương thức đối phó với loại rủi ro này. Đồng thời bài viết cũng chỉ ra các dấu hiệu mang tính phổ biến để nhận dạng được rủi ro tập trung trên danh mục tín dụng của NHTM. Bên cạnh đó, bài viết đề xuất một số giải pháp đối với các NHTM và kiến nghị với NHNN nhằm kiểm soát loại rủi ro này một cách hiệu quả.

Từ khóa: Rủi ro tập trung, danh mục tín dụng, quản trị rủi ro ngân hàng thương mại..

Đặt vấn đề

Rủi ro tập trung là một trong hai thành phần của rủi ro tín dụng, tuy nhiên cho đến nay NHTM Việt Nam mới chủ yếu quan tâm đến thành phần còn lại của rủi ro tín dụng là rủi ro giao dịch. Việc bỏ ngỏ rủi ro tập trung trong nhiều năm qua dẫn đến khá nhiều hệ lụy, mà biểu hiện rõ nét nhất là tình trạng nợ xấu tại các NHTM cho đến nay vẫn chưa thể xử lý một cách tốt ráo. Vậy rủi ro tập trung là gì? các NHTM Việt Nam đã phải đối mặt như thế nào với rủi ro tập trung trên danh mục tín dụng trong thời gian qua và giải pháp nào để kiểm soát rủi ro tập trung trong thời gian tới? Trong phạm vi bài viết này, tác giả muốn phần nào giải đáp những câu hỏi đặt ra trên đây

Cơ sở lý luận về rủi ro tập trung trên danh mục tín dụng

Theo định nghĩa của Ủy ban Basel “rủi ro tập trung là bất kỳ rủi ro đơn lẻ hoặc nhóm rủi ro

nào có khả năng tạo ra tổn thất đủ lớn liên quan đến mức vốn của NHTM, tài sản có của NHTM hoặc tổng tổn thất của NHTM” (Basel Committee, 2000). Trong hoạt động tín dụng, khi thực hiện bất kỳ một khoản tín dụng nào NHTM cũng phải đối mặt với rủi ro về sự vi phạm nghĩa vụ từ phía đối tác, mang đến tổn thất tài chính cho NHTM. Nếu những tổn thất đó có tính chất cá biệt, riêng lẻ thì hậu quả mà NHTM gánh chịu có thể nằm trong sức chịu đựng của NHTM, nhưng nếu tổn thất ở quy mô lớn, do khả năng xảy ra nó không được phân tán mà hội tụ một cách bất lợi trên danh mục tín dụng, thì hậu quả sẽ rất nặng nề cho NHTM. Vì vậy phòng chống rủi ro tập trung có ý nghĩa hết sức quan trọng đối với các NHTM. Dựa trên quy định của Ủy ban Basel, cơ sở để các NHTM xác định mức tập trung rủi ro trên danh mục tín dụng thường là dựa vào tỷ trọng của dư nợ cấp tín dụng so với tổng dư nợ (tức là tài sản của NHTM), hoặc là dựa trên tỷ trọng dư nợ so với vốn tự có của NHTM, với quan niệm vốn tự có biểu